

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The Foreign Policy of the European Union

Jean Monnet Module

2018 - 2021

600222-EPP-1-2018-1-UA-EPPJMO-MODULE

СПЕЦИФІКА МІЖНАРОДНОГО ТЕРОРИЗМУ ЯК ГЛОБАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ

- Тероризм - суспільно небезпечна діяльність, яка полягає у свідомому, цілеспрямованому застосуванні насильства шляхом захоплення заручників, підпалів, убивств, тортур, залякування населення та органів влади або вчинення інших посягань на життя чи здоров'я ні в чому не винних людей або погрози вчинення злочинних дій з метою досягнення злочинних цілей
- Терористичний акт - злочинне діяння у формі застосування зброї, вчинення вибуху, підпалу чи інших дій, відповідальність за які передбачена статтею 258 Кримінального кодексу України. У разі, коли терористична діяльність супроводжується вчиненням злочинів, передбачених іншими статтями Кримінального кодексу України, відповідальність за їх вчинення настає відповідно до Кримінального кодексу України

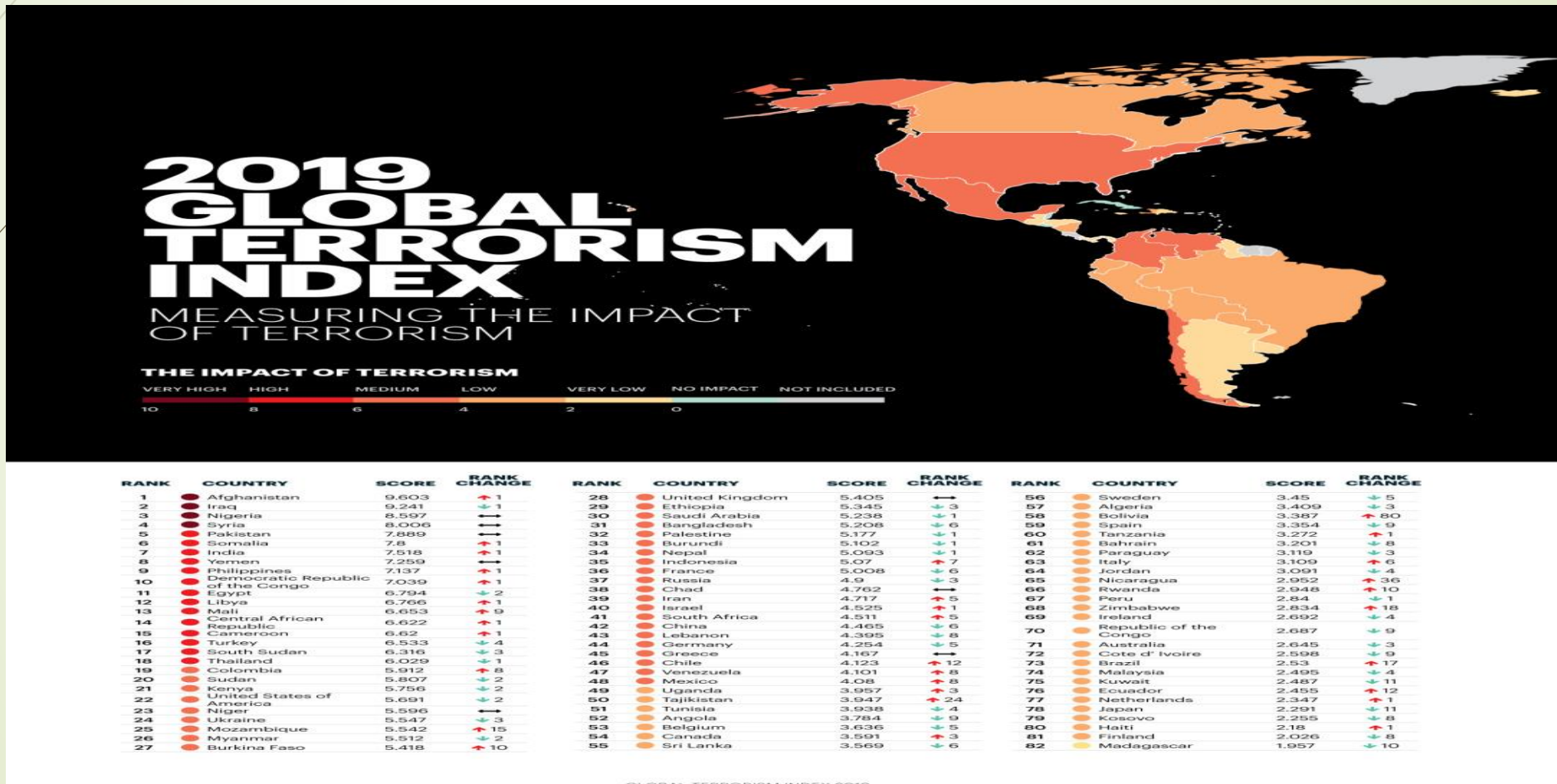
СПЕЦИФІКА МІЖНАРОДНОГО ТЕРОРИЗМУ ЯК ГЛОБАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ

- ▶ міжнародний тероризм - здійснювані у світовому чи регіональному масштабі терористичними організаціями, угрупованнями, у тому числі за підтримки державних органів окремих держав, з метою досягнення певних цілей суспільно небезпечні насильницькі діяння, пов'язані з викраденням, захопленням, вбивством ні в чому не винних людей чи загрозою їх життю і здоров'ю, зруйнуванням чи загрозою зруйнування важливих народногосподарських об'єктів, систем життєзабезпечення, комунікацій, застосуванням чи загрозою застосування ядерної, хімічної, біологічної та іншої зброї масового ураження;
- ▶ терорист - особа, яка бере участь у терористичній діяльності;
- ▶ терористична група - група з двох і більше осіб, які об'єдналися з метою здійснення терористичних актів;
- ▶ терористична організація - стійке об'єднання трьох і більше осіб, яке створене з метою здійснення терористичної діяльності, у межах якого здійснено розподіл функцій, встановлено певні правила поведінки, обов'язкові для цих осіб під час підготовки і вчинення терористичних актів. Організація визнається терористичною, якщо хоч один з її структурних підрозділів здійснює терористичну діяльність з відома хоча б одного з керівників (керівних органів) усієї організації;

СПЕЦИФІКА МІЖНАРОДНОГО ТЕРОРИЗМУ ЯК ГЛОБАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ

- ▶ Терористична діяльність - діяльність, яка охоплює: планування, організацію, підготовку та реалізацію терористичних актів; підбурювання до вчинення терористичних актів, насильства над фізичними особами або організаціями, знищення матеріальних об'єктів у терористичних цілях;
- ▶ організацію незаконних збройних формувань, злочинних угруповань (злочинних організацій), організованих злочинних груп для вчинення терористичних актів, так само як і участь у таких актах; вербовання, озброєння, підготовку та використання терористів;
- ▶ пропаганду і поширення ідеології тероризму;
- ▶ фінансування та інше сприяння тероризму;
- ▶ фінансування тероризму - надання чи збір активів будь-якого роду з усвідомленням того, що їх буде використано повністю або частково: для будь-яких цілей окремим терористом, терористичною групою або терористичною організацією;

СПЕЦИФІКА МІЖНАРОДНОГО ТЕРОРИЗМУ ЯК ГЛОБАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ

СПЕЦИФІКА МІЖНАРОДНОГО ТЕРОРИЗМУ ЯК ГЛОБАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ

- Глобальний індекс тероризму (Global Terrorism Index) - це комплексне дослідження, яке вимірює рівень терористичної активності в країнах світу і показує, які з держав і в яких масштабах стикаються з терористичною загрозою. Індекс розроблений міжнародною групою експертів під егідою Інституту економіки і світу (The Institute for Economics and Peace) Сіднейського університету, Австралія. Розрахункова частина виконана на основі інформації з глобальної бази даних тероризму Національного консорціуму з вивчення тероризму при Університеті штату Меріленд - найбільшій в світі статистичній базі про терористичну діяльність, що містить інформацію про більш ніж 100 тисячах випадків терористичних актів за останні десятиліття.
- Глобальний індекс тероризму вимірює рівень терористичної активності всередині тієї чи іншої країни за чотирма основними показниками:
- Кількість терористичних інцидентів. Кількість загиблих. Кількість постраждалих. Рівень матеріального збитку у п'ятірку «лідерів» також увійшли Ірак, Нігерія, Сирія і Пакистан.

СПЕЦИФІКА МІЖНАРОДНОГО ТЕРОРИЗМУ ЯК ГЛОБАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ

- ▶ За рейтингом, складеним експертами аналітичного центру щодо індексу тероризму за 2019 рік (з урахуванням даних за 2018-й), Україна посідає 24 місце серед 139 країн світу із показником 5,55, що класифікується як «висока» терористична небезпека. Водночас порівняно із попереднім роком держава покращила свої позиції (знизилася у рейтингу небезпеки на три сходинки).
- ▶ **Серед членів ЄС країною, яка найбільше постраждала від тероризму, стала Великобританія - вона на 28-му місці.**
- ▶ Серед головних тенденцій глобального індексу тероризму за 2019 рік експерти відзначають зменшення кількості летальних випадків від скоєних терактів (загинули 18 814 осіб -2018 р, 16 000 осіб -2019), порівняно з попереднім роком, а також у контексті найбільшого зростання у 2014-му.
- ▶ Серед першої десятки країн із найвищою терористичною загрозою – Афганістан(рівень 9,6) у п'ятірку «лідерів» також увійшли Ірак, Нігерія, Сирія і Пакистан.

СПЕЦИФІКА МІЖНАРОДНОГО ТЕРОРИЗМУ ЯК ГЛОБАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ

- США зайняли 22-ге місце, а Туреччина - 16-те.
- Автори доповіді відзначають, що кількість осіб, які гинуть від рук терористів, знижується четвертий рік поспіль. Основними причинами цього називається нищівний удар, який був завданий по терористах з організації «Ісламська держава» в Сирії та Іраку, а також удари американських ВПС по позиціях радикального угруповання Аш-Шабаб у Сомалі. На цьому тлі 98 країн у світі поліпшили свої позиції в представленому рейтингу, а 40 держав - погіршили.

Розвиток тероризму посилює вплив на політичні процеси. У сучасному світі певні організації, збройні формування, окремі громадяни використовують терористичну діяльність як тактику для досягнення різних цілей політичного, ідеологічного та іншого характеру. Окремі держави використовують гасло «боротьби з тероризмом», а деякі виступають спонсорами тероризму в інших країнах для досягнення власних геополітичних, регіональних та внутрішньодержавних цілей.

Залежно від цілей, які переслідує та чи інша організація або група, Європол виділяє такі основні види сучасного тероризму:

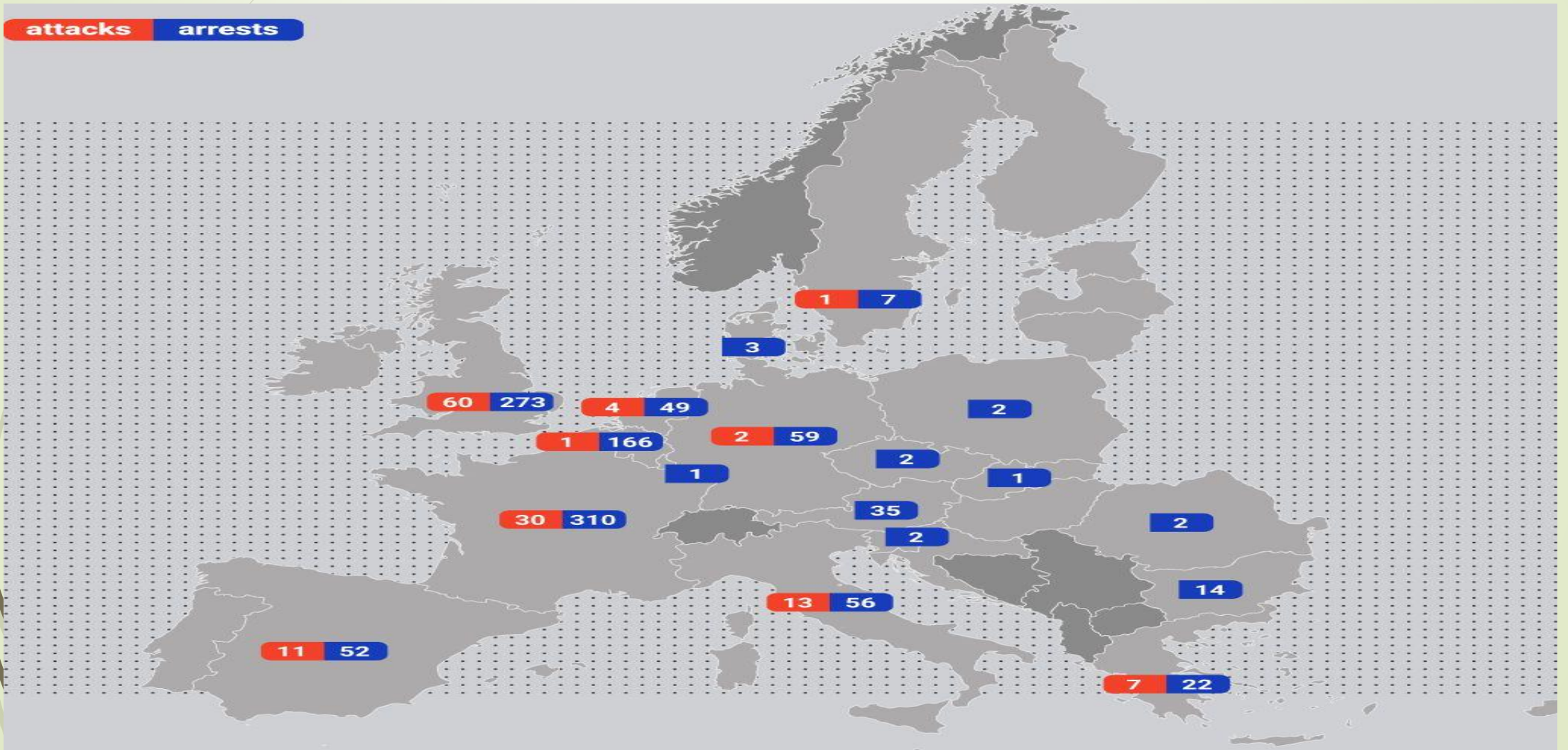
- джихадистський;
- етно-націоналістичний та сепаратистський;
- «лівий» та анархістський;
- «правий»;
- тероризм одинаків.

Такий поділ є достатньо умовним, а перелік не є вичерпним, однак він дозволяє визначити найбільш активні терористичні організації та встановити, які з них є найбільшою загрозою у світі та для України.

СПЕЦИФІКА МІЖНАРОДНОГО ТЕРОРИЗМУ ЯК ГЛОБАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ

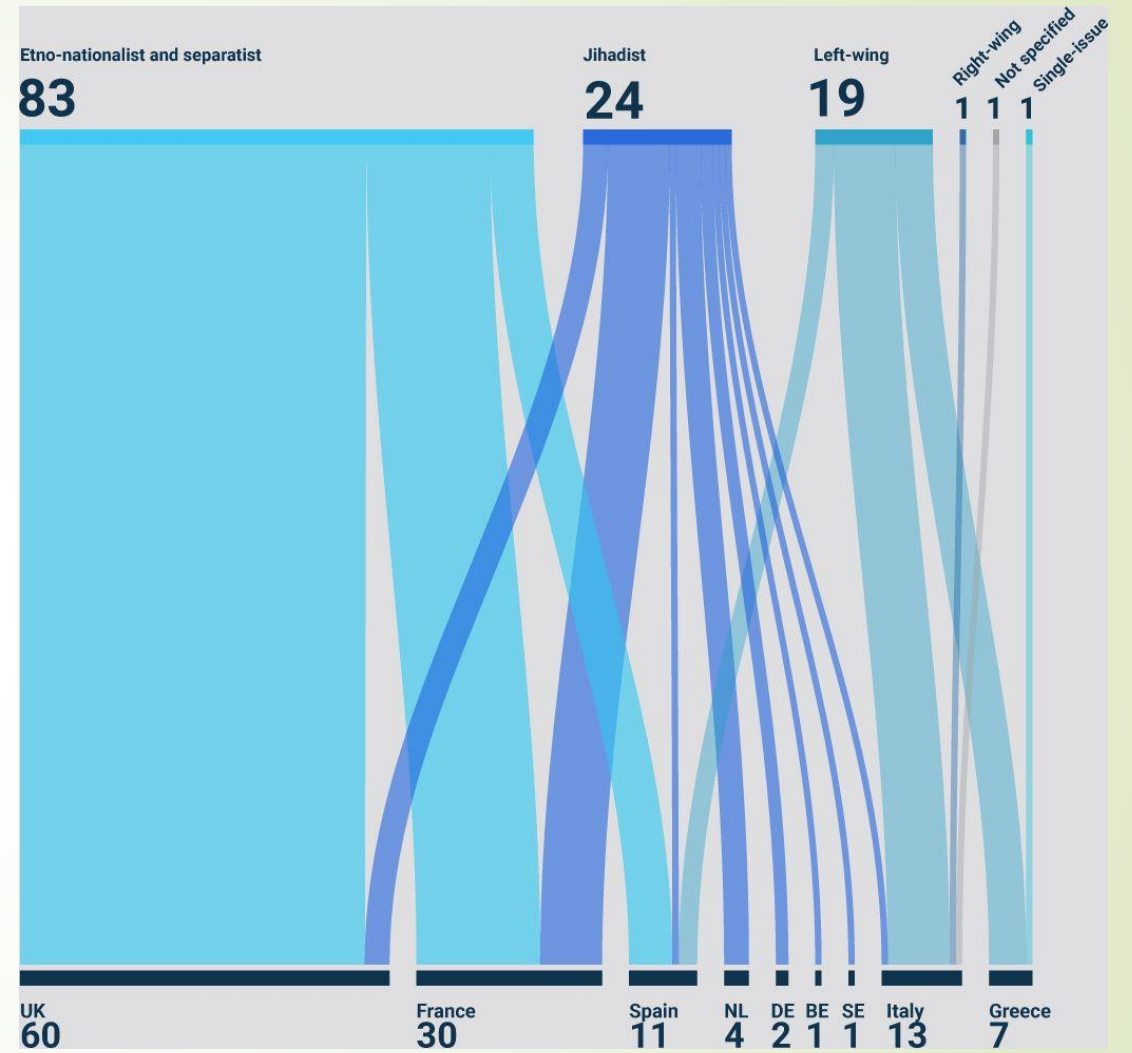
- Серед останніх тенденцій можна виокремити прагнення до використання терористичними організаціями **нових технологій** та розширення активності в **кіберпросторі**: розповсюдження пропаганди, проведення вербувальної роботи, підтримання зв'язку зі своїми осередками (у т. ч. через закриті інформаційні мережі типу Даркнет та з використанням новітніх методів шифрування), надання своїм прихильникам і послідовникам інструкцій щодо особливостей підготовки та здійснення терористичних атак, протиправна діяльність у кіберпросторі, пов'язана із здійсненням хакерських атак, викрадення даних тощо. При цьому у вільному доступі можна отримати супутникові знімки будь-якої місцевості або потенційного об'єкта терористичної атаки, а системи онлайн-платежів суттєво спрощують проведення фінансових операцій, пов'язаних із забезпеченням злочинної діяльності. За різними оцінками, існує не менше 5000 сайтів, створених терористичними організаціями.
- Ще одна широка сфера активності терористичних організацій – це міграційні процеси

Terrorist attacks and arrests

У 2019 році державами-членами ЄС було зареєстровано загалом 127 атак.

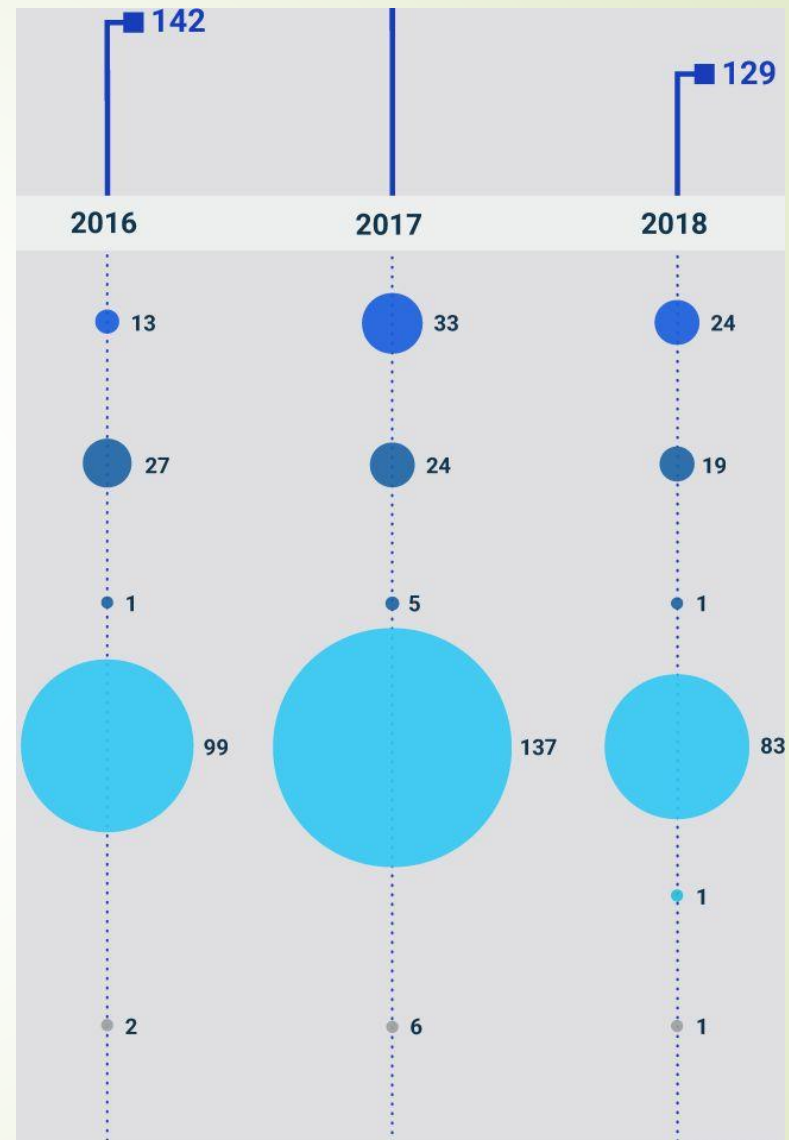
Велику кількість атак зазнала Великобританія (Великобританія) (60), за нею йдуть Франція, Італія, Іспанія, Греція, Нідерланди, Німеччина, Бельгія та Швеція.

У 2018 році кількість зірваних, невдалих та закінчених терористичних атак джихадистів значно зменшилась порівняно з 2017 роком, з 33 до 24.

Ця кількість включає 16 інцидентів, про які повідомляли Франція (7), Великобританія (3), Нідерланди (2), Німеччина (2), Італія (1) та Швеція (1) як зірвані терористичні сюжети. Примітно, другий рік поспіль кількість повідомлених фальшивих терористичних атак перевищує кількість завершених атак.

Аналогічно до 2017 року, Греція, Італія та Іспанія стали об'єктами нападу, здійснені лівими та анархістськими терористами. Один напад правого краю зазначила Італія.

Звіт Європолу 2019 рік

- Більшість терористичних актів, вчинених у 2018 році, вимагали мінімального фінансування або взагалі не вимагали їх і були недосвідчені при їх підготовці та здійсненні. Злочинці самі мали змогу надавати кошти на такі напади різними способами, не залишаючи слідів.
- Щоразу, коли потрібне зовнішнє фінансування, застосовуються різноманітні методи, від базових до дуже складних. Кошти терористичних організацій можуть бути отримані від незаконної діяльності, наприклад вимагання та контрабанда мігрантів. Однак багато терористичних організацій мають законний бізнес, від якого виручені кошти спрямовуються на терористичні цілі. Фінансування тероризму відбулося також за рахунок позик та кредитів, які не повертаються.
- Було помічено, що терористичні групи використовують благодійні організації та організації збору коштів для отримання коштів у громад під егідою гуманітарної допомоги, наприклад, для підтримки сімей та сиріт загиблих бійців, а також для будівництва мечетей і колодязів. Крім того, неприбуткові організації можуть використовуватися для відмивання грошей.
- Відомо, що Курдистан Партії Кагкегеп (РКК, Курдистанська робітничка партія) збирає в Європі гроші з членських внесків, продажу публікацій, публічних заходів (концерти тощо) та щорічних акцій збору коштів. Бельгія повідомляє про винесення вироку у 2018 році чотирьом особам

Звіт Європолу 2019 рік

- Банківська діяльність «Хавала» продовжувала залишатися важливим інструментом фінансування тероризму
- Терористи продовжували використовувати некомерційні організації для збору коштів для терористичних цілей у мусульманських громад. Вважається, що зібрані гроші були використані для фінансування функціонування багатьох ЗМІ, придбання обладнання для підтримки військових таборів , придбання зброї для партизанів, а також організації нападів.
- Системи грошових переказів, такі як hawala, продовжують залишатися важливим інструментом фінансування тероризму.
- Ядром систем «підпільного банківської діяльності» є специфіка фінансових та міжособистісних відносин і дуже адаптується до умов конфліктів / війни та економічні санкції. Такий спосіб ведення бізнесу, орієнтований на етнічні стосунки та заснований на довірі, є підходящим каналом для переміщення та надання фінансів для терористичних цілей.

Звіт Європолу за 2019 рік

- Ряд розслідувань у державах-членах ЄС продемонстрував взаємозв'язок питань відмивання грошей, торгівлі людьми та контрабанди мігрантів та фінансування тероризму. Наприклад, Італія повідомила про арешти чотирьох осіб у 2018 році за підозрою у переведенні грошей у Сирію, як від стихійних жертв сирійських осіб, які проживають у різних європейських країнах, так і від доходів, отриманих від контрабанди мігрантів з Близького Сходу до Північної Європи. Частина залучених грошей мала бути використана для фінансування терористичної організації, приналежної до Аль-Каїди, що діє в Сирії.
- Як веб-, так і темні веб-сайти використовуються для запиту пожертвувань в Інтернеті, включаючи віртуальні валюти. Найпоширенішою криптовалютою, як видається, є біткойн. Одним із прикладів кампаній по збору коштів через темну мережу є той, який проводиться через монети Sadaqa, краудсорсинговий проект, який нібито підтримує групи джихадистів у Сирії.

Звіт Європолу за 2019 рік

- ▶ У 2018 році в ЄС зафіксовано три випадки, пов'язані із застосуванням хімічних, біологічних, радіоактивних чи інших ядерних матеріалів (ХБРЯ). У травні 2018 року у Франції затримали єгипетського громадянина за підозрою у підготовці теракту. У його квартирі в Парижі було знайдено чорний порошок, видобутий з піротехніки, та кілька навчальних посібників, що пояснюють, як зробити ІЕ D та як використовувати рицин для здійснення теракту.
- ▶ У червні в Кельні (Німеччина) було розкрито сюжет тероризму з використанням рицину. Поліція виявила велику кількість касторових бобів та кількість вже виробленого рицину у квартирі громадянина Тунісу. Підозрюваний, який нібито надихнувся ІС, планував поєднати рицин із вибуховими речовинами, кульковими підшипниками та клинковою зброєю.
- ▶ У контексті розслідування його дружину також затримали. У 2018 році в ЄС було зірвано три терористичні сюжети за участю матеріалів ХБРЯ
- ▶ Спостерігалось загальне зростання терористичної пропаганди, навчальних посібників та загроз ХБРЯ
- ▶ У листопаді на Сардинії (Італія) було заарештовано громадянина Лівану за підготовку хіміко-біологічної партії. Його метою було виробити суміш смертельних отрут для забруднення питної води. Справа була пов'язана із затриманням іншої особи в Лівані, підозрюваної у плані отруєння водопостачання збройних сил Лівану. Незважаючи на високу токсичність речовин, що беруть участь, на сьогоднішній день вони не були пов'язані ні з якими

Одна з найбільших ультрарадикальних міжнародних терористичних організацій - «Аль-Каїда». Організація була створена у серпні 1988 р. з метою повалення світської влади в ісламських державах та введення «Великого ісламського халіфату». Відділення «Аль-Каїди» базуються, зокрема, в Афганістані, Алжирі («Аль-Каїда» в країнах Ісламського Магрибу), Іраку («Аль-Каїда» в Іраку), Ємені («Аль-Каїда» на Аравійському півострові). За даними різних джерел, діяльність осередків «Аль-Каїди» зафіксована орієнтовно у 80 країнах світу. Внаслідок децентралізованої структури (на відміну від ІД) важко оцінити чисельність всієї організації, проте це забезпечує їй виживання в умовах проведення міжнародною спільнотою широкомасштабних антитерористичних заходів. Визнана терористичною організацією Радою Безпеки ООН, ЄС та окремими країнами.